

б. № ММ-178/15.10.2013г.

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р МАРИЯНА ЙОРДАНОВА ИВАНОВА,
член на научно жури, определено със Заповед № НП-07-12/ 05.09.2013 г. на
Председателя на Селскостопанска академия за провеждане на конкурс за
заемане на академична длъжност „професор“
за нуждите на Институт по овощарство
с кандидат: доц. д-р ХРИСТИНА ЯКОВА КУТИНКОВА

Настоящото становище е възложено с решение на Научно жури, сформирано със Заповед № НП-07-12/ 05.09.2013 г. на Председателя на Селскостопанска академия. То е изготвено в съответствие с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за неговото приложение и Правилника за прилагане на закона за развитие на академичния състав в Селскостопанска академия. Доц. д-р Христина Кутинкова се явява като единствен кандидат на обявения в Държавен вестник, бр. 56/05.07.2013 г. конкурс за „професор“ в професионално направление 6.2 Растителна защита, научна специалност „Растителна защита (Ентомология)“.

1. Общо описание на представените материали

За участие в конкурса доц. д-р Христина Якова Кутинкова е представила списък с 83 научни публикации, от които: 68 в чуждестранни научни издания, 12 – в български научни списания, 2 брошури и 1 монография. В 48 от трудовете доц. Кутинкова е първи автор, в 20 – втори автор, което е показателно за водещата роля на авторката в научните колективи, в които участва. Доказателство за това са и представените разделителни протоколи за всички колективни трудове.

В по-голямата си част (82%) научните публикации са отпечатани в чуждестранни издания, по-значими, от които са: Journal of Environmental Protection and Ecology (BENA), Journal of Plant Protection Research, Journal of Biopesticides, Acta Horticulture (ISHS), Journal of Fruit and Ornamental Plant Research и др. Предоставена е справка за импакт фактор и реферирание на научните публикации на доц. Кутинкова, от която е видно, че по-голяма част от тях са реферирани в CABI, AGRIS, EBSCO, SCOPUS, Thomson Scientific, ProQuest, British Library Direct, ISI Web of Knowledge и др.

Прави впечатление активното участие на доц. д-р Кутинкова в международни научни форуми в Чехия, Беларус, Русия, Тайланд, Шотландия, Чили, Румъния и др. Част от научните ѝ трудове са публикувани в резултат на тези участия.

2. Научно-изследователска и научно-приложна дейност

Научно-изследователската дейност на доц. д-р Христина Кутинкова обхваща периода 2000 -2013 г., като научно-изследователският ѝ интерес е фокусиран в следните по-важни тематични области:

- Методи на мониторинг на вредителите по овощните култури;
- Усъвършенстване на методите за прогноза и сигнализация при икономически важни вредители по овощните култури;
- Проучване на биоразнообразието и взаимоотношенията в някои агроценози;
- Алтернативни средства и методи за борба, в т.ч. биоинсектициди, полова дезориентация и др.;
- Интегрирани системи за борба с основни неприятели по овощните култури и др.

В тези основни тематични направления са и **научните приноси** на доц. Кутинкова, от които бих искала да откря като по-иновативни, с оригинален характер следните научно-приложни приноси:

- За първи път в България са проучени възможности за използване на феромонови уловки (VAR и RAG) за мониторинг при неприятели по дървесината – ябълкова стъкленика, *Synanthedon myopaeformis* Borkh. и дървесница, *Zeuzera pyrina* L.
- За първи път в България са проучени възможностите за използване на жълти лепливи уловки, производство на “Csalomon”, Унгария, комбинирани с хранителен аттрактант за мониторинг на черешовата муха, *Rhagoletis cerasi* L.
- За първи път в България е проучена ефикасността на метода полова дезориентация на ключови неприятели по ябълка, слива, кайсия, праскова чрез използване на феромонови диспенсери от типа Ecodian®, Isomate® и др.
- Проучена е ефикасността на инсектициди с ботанически и микробиален произход срещу неприятели, за които те не са официално регистрирани, но употребата им е възможна в системите за биологично земеделие.
- За първи път у нас е проучена ефикасността на метода “Attract and kill” за борба с ябълковия плод червей чрез използване на американския продукт LastCall™ CM.

Всички тези методи могат да се прилагат като надеждна алтернатива на химичната растителна защита и са неоспорим принос за прилагането на екологосъобразна растителна защита.

В монографичния труд “Слива” (2012), представен от авторски колектив, доц. Кутинкова е автор на раздела “Неприятели по сливата” (21 стр.), в която представя биологичните особености на ключови неприятели, методи за тяхното контролиране, в т.ч. официално регистрирани химични препарати и съвременни биологични средства за борба – феромонови диспенсери, биоинсектициди и др. Разделът е написан на добър научен стил и е с практическа насоченост. Със значение за практиката са и разработените брошури: “Екологично производство на ябълкови плодове (2008) и Биологична борба с плодовите червеи по овощните култури (2012).

Доц. д-р Кутинкова е представила подробна справка за **цитирания** – общо 87. От тях по-значими са цитиранията в международни издания (30 на брой) в списания с импакт фактор, в които общият импакт фактор (IF) на цитиранията е 52.101, както и цитиранията в международни издания и база данни (38). Преставени в пълен текст са 27 публикации, в които трудове на доц. Кутинкова са цитирали учени от различни точки на света: Украйна, Бразилия, Италия, Хърватия, Австралия, САЩ, Канада, Китай, Швейцария, Испания, Полша, Турция, Иран и др. Кандидатката за професор е представила също цитирания в български издания, в т.ч. в списания – 5, в книги и брошури – 2, в научни трудове – 2 и в дисертационни трудове – 3 броя.

3. Участия в международни и национални проекти

Представената справка за участия в научно-изследователски проекти доказва активността на доц. д-р Кутинкова в национални проекти, както следва: проекти, финансирани от ССА, изпълнявани в периода 1997 – 2013 г. – 8, на 4 от които тя е ръководител; проекти, финансирани от МОН – 2 с ръководител доц. Кутинкова; проект по програма САПАРД – финансиран от МЗХ.

Доц. д-р Хр. Кутинкова е участвала в 6 международни проекти с чуждестранни партньори от Македония, Украйна, Румъния, Китай, на 5 от които тя е ръководител/координатор. Тематиката на тези проекти е фокусирана върху основните научни направления, които характеризират нейните научни интереси.

В документите, представени за конкурса са включени 11 отзива и референции от известни учени – 9 чуждестранни и 2 български, които акцентират върху приносите на доц. Кутинкова в областта на растителната защита на овощните видове. Това е показателно за нейния международен авторитет, като учен с богат опит и известност не само сред научните среди в България, а и в много страни зад граница.

4. Други участия с професионален характер

Доц. Христина Кутинкова членува в авторитетни научни организации в чужбина, а именно: Международната организация по биологична борба IOBC/WPRS; Международната организация по градинарска наука (ISHS); Международната организация по фитохимия (PSE); Международната организация за промоции и иновации (SPIB).

Проведените специализации в Швейцария през 2005 и 2006 г. доказват неуморимия стремеж на кандидатката за професор към усъвършенстване и разширяване на познанията и обсега на изследванията ѝ. Участието в редколегията на Journal of Biopesticides, India отново доказва авторитета на доц. Кутинкова в научните среди. Изнасянето на лекции в Тайланд през 2012 г. и участието ѝ в обученията по програма САПАРД обогатяват нейната биография на интересен и търсен лектор.

5. Лични впечатления

Познавам доц. д-р Христина Якова Кутинкова от близо 20 години от участия в научни форуми в страната – симпозиуми, конференции и др., на които винаги е правила впечатление с интересни разработки и задълбочени проучвания, представяни по оригинален начин. Запозната съм и с част от научните ѝ публикации, представени в чуждестранни издания. Впечатляващи са оценките и отзивите, които нейни колеги и партньори от участия в проекти са дали за работата и научните ѝ трудове. Това затвърди впечатлението ми, че доц. д-р Кутинкова е утвърден учен, чиято продукция намира добър отзвук сред научните среди и има широко практическо приложение.

6. Заключение

На обявения конкурс за „професор“ доц. д-р Христина Якова Кутинкова се представя с голяма по обем и качествена по съдържание научна продукция и значими научно-приложни приноси, които оценявам високо. Получените научни резултати намират широко приложение в практиката и са със значим международен отзвук, намиращ израз в многобройните цитирания в чуждестранни издания.

Като оценявам положително цялостната научно-изследователска дейност и богат опит на учен с международен престиж, препоръчвам на почитаемите членове на научното жури да присъдят академичната длъжност „професор“ на доц. д-р Христина Якова Кутинкова, за което изразявам пълна подкрепа.

14.10.2013 г.

Член на научното жури:

/проф. д-р Марияна Иванова/